

Pučko otvoreno učilište Krapina
Galerija grada Krapine
Magistratska 25

Izložba nakita

STJEPAN BALJA

„Moje staze, moji putei“

50. samostalna izložba

21. 05. – 16. 06. 2021.

STJEPAN BALJA

umjetnik i zlatarski majstor

Kako vrijeme hitro leti! Na domaćoj zlatarskoj sceni već je više od 60 godina poznat izuzetan autorski umjetnički položaj s potpisom Stjepana Balje. Tihi, samozatajni i nadasve marljivi radnik, „brusio“ je svoje profesionalno - životni poziv od samih početaka strukovnog obrazovanja do stjecanja statusa zlatarskog majstora, odnosno zlatarskog umjetnika. Tijekom tih 60-ak desetljeća, u manje-više (ne)sklonim društvenim, ekonomskim i inim vremenima, sudjelovao je na 200-tinjak zajedničkih izložbi, a predstavio je svoje zanatsko umijeće i umjetničko stvaralaštvo kroz dosadašnjih 49 samostalnih izložbi. Danas, evo, unatoč svim pogubnim pandemijskim strahovima i teškoćama virusa covid-19, proljeće u Krapini polaže pred nas 50. po redu autorovu samostalnu izložbu.

Radni vijek posvećen zlatarskoj struci markiran je u tri osnovne grupe: faza stručnog zanatskog školovanja i naukovanja, faza otvaranja i dugogodišnjeg djelovanja pod znakom samostalnog zlatarskog obrta i stjecanje statusa zlatarskog majstora i, konačna kreativno-aktivna faza stvaralaštva u domeni zlatarskog umjetnika. Stručno obrazovanje i posebna izobrazba tijekom naukovanja privela su zlatarski rad u samostalnu obrtničku produkciju, manje-više ovisnu o domaćim društvenim i gospodarskim relacijama. Majstor izrađuje nakit iz zlata i srebra, oblikuje ga uglavnom prema uobičajenim formama i tipovima a sukladno likovnom ukusu i potrebama publike; uz to obavlja i usluge popravaka/restauracije ili svojevrsnog preoblikovanja pojedinih komada nakita na zahtjev pojedinih vlasnika. Njegova stručna izvrsnost osobito se očituje u perfekciji ručnoga rada i poštivanju svih strukovnih, tržišnih i međusobnih ljudskih vrijednosti. Bila su to desetljeća u kojima se poštenim radom moglo podizati obitelj, izgraditi dom, poštivati svoju i tuđu riječ/obećanje/rokove, doprinostiti stručnoj/strukovnoj, obiteljskoj, zavičajnoj i široj zajednici, u kojem je bila velika čast, priznanje i radost postati članom pojedinih specifičnih udruga/udruženja... Bilo je i osobne potrebe i vremena i volje i mogućnosti za vlastita istraživanja, za propitivanja raznovrsnih mogućnosti i likovnih pristupa konačnom oblikovanju i krajnjoj namjeni zlatarskih predmeta, za provođenje eksperimenata u doradi kovine – „vrijeme za igru“ čijem se pozivu pridružio i, sve do sada joj ostao odan i ponizan, majstor Stjepan Balja. Sva ta posvemašnja predanost zlatarskom radu i likovnim sferama dovela ga je do priznatog umjetničkog prosedeaa.

Cjelokupni zlatarski opus može se predstaviti po različitim kategorijama: kronološki, prema vrstama predmeta, po materijalu (kovini, draguljima, prirodnim tvorbama, staklu), oblikovanju, namjeni, tehnikama izrade i dorade... Interakcije tih značajki u svakom autorovom predmetu, bez obzira na uvjetnu podjelu percipiranja umjetničkog djela i/ili ustaljene produkcije stručnog zlatarskog rada, na poseban način se iskazuje u sublimaciji autorskog kreativnog rukopisa. Predmeti su oblikovani u kombinacijama različitih tehnika: slobodni lijev, rezano, iskucano, perforirano, gužvano, gravirano, polirano, patinirano; najimpresivniji dojam položen je upravo u tehnici gužvanja i patiniranja srebra – jedinstveno autorsko umijeće i potpis. Uz osobitosti tretiranja same plemenite kovine, posebna vrijednost i šarm idejnih zamisli i izvedbi zlatarskih artefakta, valja spomenuti i brojne grupe ukrasnih dodataka/sastavnica izdvojenih u paleti dragog kamenja, bisera, sedefa, koralja, različitih rijetkih minerala i kristala. U monografiji „STJEPAN BALJA“ (objavljenu uz veliku potporu Ministarstva kulture RH) uvršteno je puno više zabilježenih podataka (tekst i fotografije) koja ilustrira njegovu stručnu i umjetničku ingenioznost.

Autorova imaginacija, slobodno naznačena crtežom, u konačnici se otvara u sferama osobnog nakita, ukrasnim predmetima kućnog interijera i javnih ustanova/funkcija/zasluga, svojevrsnim slikama sakralnih motiva i tzv. „objektima“. Ovogodišnja, jubilarna samostalna izložba u Krapini, realizirana marom i mudrom likovnom koncepcijom autorice Vesne Kunštek, prvi puta predstavlja i najnoviji segment iz ma-

istorova opusa – „Objekte“. Ime im je dodijelio sam autor. Njegova konstantna žed za radom, istraživanjem i propitivanjem još malo poznatih mogućnosti drugih materijala, dizajna i intimnih likovnih fantazija odabrala je za temeljnu građu blistavu i toplu crvenkastu kovinu bakra i/ili mjed (legura bakra i cinka). Dakako, taj je materijal u posljednjih 10-ak godina financijski dostupniji na domaćem tržištu, ali i nije uobičajeni predmet interesa suvremenog zlatarstva profanog tipa. Bilo kako bilo, otvoren je potpuno novi put prema neviđenim sferama. Fizikalna svojstva bakra i mjedi, koloristički efekti njihove oblikovane površine – tretirane različitim kombinacijama „klasičnih“ zlatarskih tehnika, a posebice njihova simbioza s elementima druge i drugačije vrste, otjelovljuju snove, prostranstva i zviježđa bez granica, ekologiju života planete, raskoš duhovne Arkadije. Značajnu i vrijednu ulogu i poruke imaju na kovinu aplicirani elementi iz prirode u kojoj živimo manje ili više osviješteni, (ne)usklađeni s fenomenima i brojnim vidovima transformacija Života samog. Tom i takvom ozračju pripada krhkost mahovine, lišaja i gljive; krutina gube i kukca kornaša zlatno zelene boje („Zlatna mara“/Cetonia aurata), drvena grančica. Njihovu fragilnost autor je svojim umijećem i znanjem preobrazio u drugu egzistenciju i osigurao im dugi i siguran vijek trajanja. Iz korpusa dragulja valja izdvojiti ahat, rutil i turmalin. Posebno su efektni i ostali ukrasni dodaci iz skupine metala i/ili kemijskih elemenata: antimonit, hematit, bizmut, pirit i čako-pirit (halkopirit). I, dakako, time se ne zatvara krug nago se širi prostor za nova čudesa grupacije „objekti“...

Ivanka Ivkanec

BILJEŠKA O AUTORU:

Stjepan Balja je rođen u Zaprešiću gdje i danas živi i radi.

Umjetničko stvaralaštvo Stjepana Balje dobro je poznato na domaćim i europskim zlatarsko-izložbenim manifestacijama. Za autorski zlatarski rad nagrađen je brojnim diplomama, priznanjima, zahvalnicama i nagradama. Osobito su autoru važne sljedeće:

- Državni orden „Red Danice Hrvatske s likom Marka Marulića“ (Zagreb, 1998.)
- Nagrada Grada Zaprešića za životno djelo Stjepanu Balji
- (Zaprešić, 2007.)
- Plaketa Zagrebačke županije Stjepanu Balji za doprinos ugledu i promociji Zagrebačke županije u zemlji i svijetu“ (Zagreb, 2008.)

Autor vrlo rado razgovara i surađuje s potencijalnim korisnicima na adresi:

Atelier Balja - Zaprešić, Trg žrtava fašizma 9

Brojevi za kontakt: 01 3313 850; 098 1383 810

objekt, ZAJEDNO
mjed, mahovina, gljiva; kombinirane tehnike

broš, TAJANSTVENI
srebro, bizmut; kombinirane tehnike

objekt, DRUŽBA
bakar, lišaj; kombinirane tehnike

broš, BUĐENJE
srebro, čakopirit; kombinirane tehnike

privjesak, NADA
srebro; kombinirane tehnike

broš, ZIMSKO JUTRO
srebro, titanij, lišaj na kori drveta; kombinirane tehnike

broš, PLEMENITI
žeženo zlato; kombinirane tehnike

privjesak, ŠTIT
srebro, sedef; kombinirane tehnike

slika, UFANJE
srebro; kombinirane tehnike

slika, NADA
srebro; kombinirane tehnike

vaza, USAMLJENA
lijevano staklo, srebro; kombinirane tehnike

čaše
lijevano staklo, srebro; kombinirane tehnike

narukvica, Ponizna
titanij, srebro; kombinirane tehnike

Izdavač: POU Krapina, Galerija grada Krapine,
Magistratska 25, tel: 049 370 810, e-mail: galerija.krapina@gmail.com, www.krapina.net
Za izdavača: Grozdana Pavlović • **Urednica kataloga:** Vesna Kunštek
Autorica predgovora: Ivanka Ivkanec • **Autor izložbe:** Stjepan Balja
Likovni postav: Vesna Kunštek • **Fotografije:** F.I.L.-art d.o.o., Krapina
Naklada: 150 komada • **Dizajn i tisak:** F.I.L.-art d.o.o., Krapina

Izložbu je financijski potpomoglo:

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

GRAD KRAPINA